

Dobre prakse in predlogi za izboljšanje pedagoškega dela FF UM za študijsko leto 2019/20

Odzive oddelkov so zbrale strokovne službe in na predlog KŠZ je poročilo obravnaval Senat FF UM na 23. redni seji 18. 2. 2021.

Dekan je dne 7. 12. 2020 poslal predstojnikom oddelkov poziv k razpravi o rezultatih študentske ankete o ocenjevanju pedagoškega dela in obremenitvah študentov. Na podlagi drugega odstavka 12. člena Pravilnika o ocenjevanju pedagoškega dela in obremenitve študentov na Univerzi v Mariboru o rezultatih ankete med drugimi razpravljajo tudi oddelki, pri čemer je potrebno izpostaviti dobre prakse pri najvišje ocenjenih učiteljih oz. sodelavcih.

Iz predlogov oddelkov, ki so obravnavali študentsko anketo v lanskem in letošnjem študijskem letu (v letošnjem študijskem letu je bilo predlogov manj kot v lanskem), ter iz razprave na KŠZ smo izluščili predloge, ki lahko **prispevajo k izboljšanju pedagoškega dela** visokošolskih učiteljev in sodelavcev ter k izboljšanju kakovosti učenja študentov. K temu je Oddelek za germanistiko dodal še primere dobrih praks.

1. Jasno in transparentno podane ključne informacije o delu pri posameznih predmetih (recimo v okolju e-študija, lahko pa tudi na druge načine, npr. na prvem predavanju). Doslednost pri upoštevanju dogovorjenih pravil.
2. Jasne, uporabne in pravočasne povratne informacije tako o sprotnih izdelkih kot o rezultatih končnih preverjanj. To vključuje tudi sprotno povratno informacijo o vrzelih v znanju in nerazumevanju določenih vsebin ter diskusijo o rezultatih. Velikega pomena je tudi splošna odzivnost profesorja/asistenta.
3. Pripravljenost slišati mnenje študentov ter slednjega skozi strokovno diskusijo sooblikovati; ker je predpogoj za navedeno seveda prisotnost študentov na predavanjih, na nekaterih oddelkih razmišljajo, da bi v učnih načrtih opredelili določen delež obvezne prisotnosti na predavanjih. Pomembno je pridobivanje povratnih informacij od študentov med semestrom in ob koncu semestra.
4. Preverjanje in ocenjevanje znanja preko izpitov, ki izkazujejo vsebinsko veljavnost; navedeno konkretno pomeni, da so cilji učne enote, izvedba učne enote, načini preverjanja in predvideni dosežki študenta poravnani in da je vsebina izpita skladna z vsebinami v učnem načrtu in predvidenimi študijskimi rezultati. Dodatno je pomembno preverjanje znanja na višjih nivojih taksonomij oz. nizek delež faktografskega znanja.
5. Uvajanje problemskega pristopa ali problemsko orientiranega pristopa, večji delež t. i. obrnjenega in problemsko zastavljenega učenja pri študijskih predmetih.
6. Sistematično vodenje in spremljanje napredka študentov; uporaba portfolia.
7. Pri bolj uporabno zasnovanih predmetih, navezava na „resnične težave ali problematike“ iz realnega življenja in s tem sodelovanje z okoljem oz. prakso. Vključevanje strokovnjakov iz prakse ali gostujočih predavateljev ter organiziranje strokovnih ekskurzij.

8. Priporočljivo je (ko je to mogoče) vnaprej določiti temo in izhodiščna vprašanja za prihodnje srečanje, da se študentje lahko pripravijo na aktivno udeležbo in sodelovanje. Generalno je potrebno spodbujanje k aktivnemu sodelovanju študentov na predavanjih.
9. Uporaba študijske literature, ki smiselno integrira temeljne in uveljavljene visokošolske učbenike in aktualne članke in raziskave.
10. Ažuriranje in noveliranje snovi (vsebin in virov) ter učnih načrtov, vključevanje najnovejših ugotovitev na določenem znanstvenem področju.
11. Analiza stanja (glede predznanja udeležencev) na začetku dela pri učni enoti in načrtovanje dela glede na zastavljene učne cilje pri učni enoti za točno to ciljno skupino, dodatno tutorske vaje za prve letnike. Metode poučevanja prilagajamo snovi in ciljni skupini.
12. Večja diferenciacija in individualizacija pri poučevanju. Priprava in posredovanje študijskih gradiv za predmetno področje.
13. Snovanje dela na način, da študenti razvijajo različne ključne kompetence, kot so na primer sposobnost učinkovitega in konstruktivnega sodelovanja pri timskem delu, sposobnost medkulturnega razumevanja, razvijanje učnih strategij za učinkovito obvladovanje lastnega učenja v procesu vseživljenjskega učenja.
14. Opora študentom pri njihovih obštudijskih aktivnostih, ter vključevanje v in spodbujanje k raziskovalnemu delu, vključevanje v demonstratorstvo. Individualizirano mentoriranje.
15. Pogostejša (samo)refleksija. Kot dobro priložnost za refleksijo lastnega pedagoškega dela in izmenjavo dobrih praks prepoznavamo tudi udeležbo na predavanjih v okviru projekta INOVUP: inovativne in prožne oblike učenja in poučevanja.
16. Pedagoško delo bi lahko izboljšal tudi z boljšo IKT-opremljenostjo predavalnic (računalniki, najnovejša programska oprema) in seveda z lažjo dostopnostjo (zasedenost edinih dveh predavalnic z računalniki je zelo visoka).

Primeri dobre prakse:

- dosegljivost in odzivnost visokošolskih učiteljev
- korektnost in doslednost pri ocenjevanju
- individualna pomoč in usmerjanje pri samostojnem delu, pri pripravi seminarskih nalog
- zanimiva, jasna in smiselno strukturirana predavanja, vključevanje izkušenj v vsebine, kar pripomore k trajnejšem znanju
- sistematična in natančna razlaga, podkrepljena s praktičnimi primeri
- vzpodbujanje kritičnega mišljenja
- vzpodbujanje izpeljevanja zaključkov
- možnost popraviti, izboljšati seminarsko delo
- zasnovati vsebine in delo pri predmetu tako, da so dobra priprava za samostojno raziskovalno delo študentov
- vključevanje v obštudijske aktivnosti
- redna in dosledna e-poštna korespondenca s študenti
- točnost in doslednost pri upoštevanju dogovorjenih „pravil“
- vključevanje študentov v demonstratorstvo

- spodbujanje k razmišljanju in aktivnemu sodelovanju pri predavanjih, seminarjih in vajah

Pomisleki, pomanjkljivosti ter odprti problemi v povezavi s študentsko anketo, ki so se pojavili v predlogih oddelkov in razpravi na KŠZ:

1. Pomembno je tudi izpostaviti, da dobro pedagoško delo zahteva čas za premišljeno načrtovanje ter sistematično in stalno iskanje priložnosti za njegovo izboljšanje. Količino delovnih obremenitev torej izpostavljamo kot bistveno oviro odličnemu pedagoškemu delu.
2. Ankete se izpolnjujejo po že pridobljeni oceni na izpitu, kar lahko vpliva na objektivnost študentove povratne informacije; problem je, da se upošteva tudi ocena študenta, ki je v zelo majhnem deležu obiskoval predavanja in dejansko izvedbe predmeta ne pozna.
3. Prav tako je na večjih oddelkih in KŠZ bilo izpostavljeno, da naj fakulteta na ravni univerze ponovno odpre diskusijo o smiselnosti javnega objavljanja rezultatov študentske ankete ter se zavzame za ukinitve slednjega. Javna objava rezultatov pogosto vodi v neproduktivno socialno primerjanje: namesto da bi bila razumljena kot povratna informacija, na osnovi katere bi pedagoški delavci reflektirali svoje delo in načrtovali spreminjanje lastne pedagoške prakse, pogosto vodi v občutja ogroženosti, izražanje dvoma v veljavnost rezultatov in negativen odnos. Prepričani smo, da to ni njen namen. Menimo, da bi bili učinki povratnih informacij, ki jih pedagoški delavci dobijo s študentsko anketo, mnogo ugodnejši, če ne bi bili javno objavljeni. Posebej velja opozoriti, da bi dodatna mnenja in pripombe, ki jih študentje zapisujejo, morala biti posredovana izključno profesorju/ asistentu, ki so mu namenjena. Pri tem ne smemo pozabiti tudi na zakon o varovanju osebnih podatkov. Druge univerze prakse javnih objav rezultatov študentske ankete nimajo.
4. Spomniti je potrebno, da obstajajo tudi drugačni načini pridobivanja povratnih informacij od študentov, ki bi jih veljalo uporabiti: npr. diskusije v fokusnih skupinah med študijskim letom in ob koncu predavanj/ vaj. Če že uporabljamo takšno anketo, bi bilo potrebno ponovno razmisliti o vprašanjih, ki ne bi omogočala vrednostnih sodb, temveč bi se osredotočila zgolj na kvalitete in pomanjkljivosti pedagoškega dela.

Morebitna ugotovljena odstopanja med potrjenim kreditnim sistemom vrednotenja in ugotovljeno obremenitvijo študentov obravnavamo v okviru rednih programskih samoevalvacij, skladno s Procesi notranjega upravljanja in spremljanja kakovosti študijskih programov na Univerzi v Mariboru. Na podlagi ugotovitev se pripravi tudi akcijski načrt sprememb študijskega programa.